powiat wołomiński

wyprawa z naturą i kulturą

szlaki rowerowe

Powiat Wołomiński
wyprawa z naturą i kulturą

Jadów

Historia Gminy

Początki Jadowa datuje się na przełom XIV/XV wieku. W 1473 r. za panowania księcia mazowieckiego Bolesława IV erygowana została parafia Jadowska. Pierwotna nazwa osady brzmiała „Jady" i związana była z występowaniem w okolicznych lasach jadowitych węży i gadów. Z biegiem czasu nazwa ta przekształciła się w „Jadowo" a następnie Jadów. Dzięki położeniu na skrzyżowaniu szlaków handlowych w 1475 r. Jadów otrzymał przywilej targowy i prawo organizowania jarmarków.

Do 1660 r. Jadów i tereny przyległe należały do dóbr królewskich, stąd też i nazwa „Królewszczyzna". Pomyślny rozwój osadnictwa został gwałtownie zahamowany przez najazdy szwedzkie, które spustoszyły w znacznym stopniu te ziemie. W 1654 roku, Jadów będący własnością królowej Marii Ludwiki, żony króla Jana Kazimierza, został oddany zakonowi sióstr wizytek z Warszawy, które w 1771 r. przekazały dobra jadowskie rządowi, ten z kolei wydzierżawił je Janowi Kuczyńskiemu. W 1815 r. zostało utworzone Królestwo Polskie pod berłem cara Aleksandra I, które posiadało dość znaczną autonomię. Jadów znalazł się w powiecie stanisławowskim, na którego czele stał komisarz Jakub Gerlicz, zdymisjonowany oficer rosyjski. Okres świetności Jadowa przypada na XIX w. Wtedy to został oddany w posiadanie rodzinie Zamoyskich. W 1823 r. na skutek starań hr. Stanisława Zamoyskiego herbu „Jelita" Jadów otrzymał prawa miejskie.

Nadanie praw miejskich nie pociągnęło za sobą szybkiego procesu urbanizacyjnego i industrializacyjnego, choć Zamoyski zgodnie ze swoim planem rozbudowy i rozwoju miasta, wybudował niewielką fabrykę sukna, haftów, perkalu i papieru oraz tartak i młyn wodny. Wyroby tych zakładów nie znajdowały zbytu z powodu ogólnej nędzy panującej na wsi. Zakłady te uległy zniszczeniu w 1831 roku w czasie powstania listopadowego. Połowa miasteczka uległa w tym czasie zniszczeniu i spłądrowaniu przez wojska rosyjskie. W Jadowie nigdy nie został zbudowany ratusz, do budowy którego był zobowiązany Zamoyski aktem lokacji z dnia 19 sierpnia 1823 r. W początkach 1827 roku Komisja Spraw Wewnętrznych w wyniku nacisku Komisji Miast poczęła się domagać u dziedzica Jadowa, aby ten przystąpił do realizacji ratusza w Jadowie. Zamierzenie to nie zostało jednak zrealizowane z powodu wybuchu powstania listopadowego.

W 1831 roku po śmierci Stanisława Zamoyskiego dobra jadowskie przeszły na własność jego syna Andrzeja. W 1830 roku objął w posiadanie w wyniku podziałów rodzinnych trzy klucze majątków, w tym również klucz jadowski. W historii Jadowa nowy właściciel zapisał się jako zdecydowany innowator. Wprowadził oczynszowanie w zamian za odrabianie dniówek i stosował nowe metody gospodarowania. Idąc w ślady ojca Stanisława, usiłował rozwinąć rzemiosło i przemysł w Jadowie. Za jego czasów powstają właśnie przędzalnie i gręplarnie wełny, lnu oraz niewielka fabryczka okuć metalowych. Nie miały one jednak zbyt wielkiego powodzenia i szybko upadły z powodu braku zbytu, co wynikało z silnej konkurencji fabryk warszawskich. Hrabia Zamoyski w celu pomnożenia swoich zysków, wykupił od proboszcza tzw. „prawo propinacji", tj. produkowania i wyłącznego sprzedawania wódki. Buduje wtedy gorzelnię w Szewnicy i Łochowie, zakłada karczmy dworskie.

Jadów od chwili, kiedy został miastem, zaczął stanowić poważny ośrodek gospodarczy skupiający interesy mieszkańców okolicznych wsi. Cotygodniowe targi znacznie przyczyniły się do rozwoju handlu i rzemiosła. Ściągały one wielu kupujących i sprzedających. Sporo zajęcia mieli również i chałupnicy – tkacze, szewcy, krawcy, którzy znajdowali zbyt na produkowane przez siebie artykuły. Jadowskie płótna i samodziały, kilimy, wełniaki i pasiaki cieszyły się dużym powodzeniem, podobnie jak wyroby garncarskie i meble z wikliny.

Od 1830 roku do Jadowa zaczęli napływać Żydzi zwabieni możliwością prowadzenia handlu i rzemiosła. Produkcja tkacka w Jadowie opierała się głównie na wyrobach szat liturgicznych ludności żydowskiej. Pod koniec pierwszej połowy XIX wieku ludność żydowska stanowiła ok. 43,0% ogółu mieszkańców miejscowości. W 1865 roku przystąpiono do budowy świątyni żydowskiej, która jednak nie zachowała się do dzisiejszych czasów.

Rozwój miasteczka został przerwany po powstaniu styczniowym. Wtedy to na mocy ukazu cara Aleksandra II z 1869 r. Jadów utracił prawa miejskie.

Pod koniec XIX wieku wzniesiono nowy murowany kościół oraz w okresie dwudziestolecia międzywojennego oraz szereg budynków zarówno użyteczności publicznej jak i mieszkalnych. Dzisiejszy układ urbanistyczny Jadowa w wielkiej mierze zachowuje historyczne rozplanowanie, tj. układ planu oraz historyczną zabudowę. W rozplanowaniu zachowały się staropolskie szlaki komunikacyjne z czasu przed lokacją miasta jak i plac rynkowy oraz siatka ulic z czasów lokacji i okresu późniejszego. Najcenniejszym elementem układu urbanistycznego Jadowa jest plac targowy (Rynek) wraz z zabudową w pierzejach i jedyną dominantą architektoniczną Rynku, jak i całej miejscowości, obecnym, murowanym kościołem.

W czasie II wojny dokonał się nowy podział ziem polskich. Hitlerowscy okupanci zachodnią część kraju wcielili do Rzeszy, a z pozostałej im reszty, utworzyli Generalne Gubernatorstwo. W jej skład weszły tereny gminy Jadów w dystrykcie warszawskim. W dniach 28 maja – 13 lipca 1940 w Jadowie stacjonował żołnierz Wehrmachtu Wilm Hosenfeld, który w trakcie II wojny światowej uratował m.in. polskiego pianistę Władysława Szpilmana. 25 listopada 2008 roku Instytut Yad Vashem przyznał Wilmowi Hosenfeldowi tytuł „Sprawiedliwy wśród Narodów Świata", zaś prezydent RP Lech Kaczyński w 2007 roku odznaczył pośmiertnie Hosenfelda Krzyżem Komandorskim Orderu Odrodzenia Polski.

Po zakończeniu działań wojennych na tych terenach, przywrócono podział administracyjny z 1939 r. Przed reformą administracyjną kraju w 1975 r. tereny gminy Jadów należały do województwa warszawskiego, powiatu wołomińskiego.

Po reformie w 1975 r. m.in. likwidującej powiaty, gmina Jadów weszła do nowo utworzonego województwa siedleckiego, aby ostatecznie trafić do województwa mazowieckiego i powiatu wołomińskiego podczas ostatniej reformy administracyjnej dzielącej Polskę ponownie na większe województwa i przywracającej powiaty.

Charakterystyka środowiska przyrodniczego

Gmina Jadów jest wymarzonym miejscem do wypoczynku. Brak przemysłu, bogata przyroda i wiele atrakcji turystycznych sprawia, że jest wyjątkowa. Wyrazem walorów tej ziemi jest włączenie znacznej jej części w skład Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego.

Mało zróżnicowana rzeźba: rozległe i płaskie, często podmokłe doliny z jednej strony oraz pokrywy piasków eolicznych z drugiej spowodowały, że – ujmując statystycznie – ok. 44,0% powierzchni gminy zajmują zbiorowiska roślinne o stosunkowo dużym potencjale biotycznym: lasy (stanowiące blisko 28,0% powierzchni gminy) oraz łąki (około 16,0%).

Pod względem siedliskowym lasów dominują bory sosnowe, zwłaszcza świeże i mieszane. Na wydmach wykształciły się bory suche. Lasy liściaste, głównie olchowe, zajmują niewielkie powierzchnie, głównie w dolinach i obniżeniach. Nad Liwcem zachowały się płaty łęgu nadrzecznego. W zagłębieniach bezodpływowych wykształciły się torfowiska wysokie. Doliny cieków użytkowane są głównie jako łąki kośne, rzadziej pastwiska. Przeważają łąki wilgotne. Równinne wyniesienia użytkowane są jako grunty orne. Flora gminy Jadów jest stosunkowo uboga. Stwierdzono występowanie ok. 400 gatunków roślin naczyniowych, z czego 11 podlegających ochronie całkowitej i 6 chronionych częściowo oraz 15 gatunków rzadkich w skali krajowej lub regionalnej. Stanowiska roślin chronionych i rzadkich występują najczęściej w zespołach, przy czym częściej występują one w zachodniej, a zwłaszcza północno-zachodniej części gminy.

Także w tych częściach gminy występują zbiorowiska leśne o względnie najbardziej naturalnym charakterze.

Pod względem fauny gmina nie wyróżnia się szczególnymi walorami. Na terenie gminy stwierdzono (*Powszechna inwentaryzacja przyrodnicza*) 173 gatunki kręgowców. Jest to liczba stosunkowo niska w porównaniu z innymi gminami powiatu wołomińskiego. Wpływ na taki stan ma głównie: rozproszenie powierzchni łąkowych, które nie tworzą zwartych kompleksów, a ponadto uległy – w wyniku melioracji – przesuszeniu, ubogie zasoby wód powierzchniowych i rzadka sieć hydrograficzna oraz zanieczyszczenie wód. Stanowiska gatunków chronionych i rzadkich występują kompleksowo i wiążą się głównie bądź z rozleglejszymi powierzchniami leśnymi bądź z dolinami większych cieków.

Niegdyś bogactwem równiny wołomińskiej były lasy, o czym świadczą resztki puszcz mazowieckich: Słupeckiej, Kamienieckiej, Jadowskiej i Sulejowskiej. Dziś działalność proekologiczna zmierza do otoczenia opieką i wykorzystania na cele rekreacyjne resztek dawnych puszcz.

Na terenie powiatu wołomińskiego występują liczne lasy, łąki, rozlewiska, pełne dzikich zwierząt i ptactwa. Duże tereny leśne urozmaicają wydmy. Tak przyrodniczo piękne są przede wszystkim środkowo-wschodnie tereny powiatu. Znajdujące się tu gminy mają charakter typowo rolniczy. Dzięki temu zachowało się wiele nieskażonych terenów, czystych, obfitujących w ryby wód i lasów różnorodnych gatunkowo. Występuje tu wiele chronionych gatunków roślin oraz wiele sędziwych drzew-pomników przyrody.

Turystyka i zabytki

Gmina Jadów jest bardzo atrakcyjna pod względem turystycznym. W gminie funkcjonuje wiele obiektów turystycznych, także wiele osób prywatnych zgłosiło działalność polegającą na wynajmowaniu pokoi gościnnych. Od kilku lat notuje się wzrost liczby turystów, w tym także turystów zagranicznych korzystających z oferty noclegowej.

Wyrazem walorów tej ziemi jest włączenie znacznej jej części w skład **Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego**. Północna część gminy została włączona w system obszarów prawnie chronionych jako Nadbużański Park Krajobrazowy wraz z jego otuliną. Podstawę prawną ochrony tego terenu stanowi Rozporządzenie nr 36/93 Wojewody Siedleckiego z dnia 30.09.1993 r. w sprawie utworzenia Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego, które określa granice i zasady zagospodarowania i wykorzystania Parku i otuliny oraz obowiązujące zakazy i nakazy. Obszar Parku obejmuje fragment zwartego kompleksu leśnego oraz terenów rolnych wsi Kukawki w północno-zachodniej części gminy, natomiast otulina Parku – dolinę rzeki Liwiec a odcinku przebiegającym przez gminę, doliny odcinek doliny Osownicy, tereny rekreacyjno-letniskowe wsi Nowy Jadów, Borzymy, Urle, Iły i Strachów oraz kompleksy leśne i zespoły polno–łąkowe na północny zachód od wsi Jadów i na północ od wsi Szewnica. Celem powołania Parku była ochrona unikatowych walorów doliny Bugu oraz przyległych do niej kompleksów leśnych (m. in. Lasów Łochowskich), wysokich wartości przyrodniczych i krajoznawczych terenu, a także reprezentatywność obszaru w geograficzno-kulturowej regionalizacji kraju.

Czym są szlaki rowerowe i jak się po nich poruszać?

Zgodnie z definicją, szlak turystyki rowerowej jest to wytyczona w terenie trasa służąca do odbywania wycieczek rowerowych, oznakowana jednolitymi, zunifikowanymi znakami i wyposażona w urządzenia informacyjne, które zapewniają bezpieczne jej pokonywanie osobom o dowolnym poziomie umiejętności i doświadczeniu, o każdej porze roku, w każdych warunkach pogodowych, o ile szczególne warunki nie stanowią inaczej np. duże opady śniegu, powodzie, względy przyrodnicze na terenach chronionych. Właściwie opracowany i oznakowany szlak zapewnia łatwą orientację w terenie, poruszanie się użytkowników najdogodniejszymi (z punktu widzenia ruchu rowerowego i administratorów terenu) drogami oraz przejazd przez ciekawe z rozmaitych względów obszary. Szlak rowerowy może być atrakcyjną podstawą do organizowania wycieczek rowerowych dla małych grup (szkolnych, klasowych i innych) prowadzonych przez opiekunów zainteresowanych propagowaniem aktywnego spędzania wolnego czasu.

Jak korzystać ze szlaku?

Oto wyjaśnienie znaków określających przebieg szlaków rowerowych: znaki mają postać kwadratu o boku długości 20 cm. Tło znaków zawsze jest białe. Symbol roweru i kontur znaku zawsze jest czarny. Kolory szlaków przyjęte przy oznakowaniu niniejszych szlaków to zieleń sygnałowa i czerń.

Znak R-1. Szlak rowerowy krajowy
Podstawowy znak kontynuacji trasy – jedź w kierunku, wskazanym przez znak. Biały kwadrat 20×20 cm, na nim czarny rysunek roweru oraz pasek w kolorze szlaku. Powtarzalność oznaczenia szlaku uzależniona jest od uwarunkowań terenowych, jednak znaki powinny pojawiać się nie rzadziej niż co 400 m.

Znak R-1a Początek lub koniec szlaku rowerowego krajowego
Biały kwadrat 20×20 cm, na nim czarny rysunek roweru oraz kropka w kolorze szlaku.

Znak R-1b. Zmiana kierunku szlaku rowerowego krajowego
Znaki zmiany kierunku szlaku, umieszczane są przed skrętem. Strzałka może być umieszczona pod kątem 45 lub 90 stopni, w zależności od potrzeby. Za zakrętem lub skrzyżowaniem, w zasięgu wzroku, powinien znajdować się tzw. znak potwierdzający.

Znak R-2 Szlak rowerowy międzynarodowy
Znaki szlaków międzynarodowych wyróżnione są zieloną ramką i zielonymi elementami graficznymi. Umieszczone na białym tle 20×20 cm, podobnie jak w przypadku znaków krajowych. Szlaki te, zamiast kolorów posiadają numerację np. R-3.

Znak R-2a. Zmiana kierunku szlaku rowerowego międzynarodowego
Znaki R-2 i R-2a oznaczają odpowiednio przebieg szlaku rowerowego międzynarodowego o numerze wskazanym na znaku.

Jadów 2,2 km

Znak R-3. Tablica szlaku rowerowego
Wskazuje zarówno kierunek dalszej jazdy oraz odległość do głównych miejscowości położonych przy szlaku rowerowym. W metryczce można umieścić nazwę, czy też logo administratora szlaku. Rozmiar znaku: 20×40 cm.

Znaki drogowe

Droga dla rowerów – 2,5 metrowa droga lub jej część przeznaczona do ruchu rowerów jednośladowych oznaczona odpowiednimi znakami

Droga pieszo-rowerowa – wspólna przestrzeń dla pieszych i rowerzystów, gdzie pierwszeństwo mają piesi, oznaczone znakami: C13/C16 poziomo

Przejazd dla rowerzystów – powierzchnia jezdni lub torowiska przeznaczona do przejeżdżania przez rowerzystów, oznaczona znakami: P-11, D-6a, D-6b

Pas rowerowy – 1,5 metrowa jednokierunkowa droga rowerowa w formie podłużnego pasa jezdni, oznaczonego znakami poziomymi i służącego wyłącznie dla ruchu rowerzystów

Koniec drogi rowerowej

Do szczególnych atrakcji przyrodniczych i turystycznych należy **rezerwat „Śliże"**. Jest to rezerwat torfowiskowy utworzony w 1981 rok o powierzchni 44,29 ha. Obejmuje dwa niewielkie jeziorka dystroficzne, powstałe w wyniku eksploatacji torfu. W granicach rezerwatu występuje kilka chronionych gatunków roślin, takich jak: rosiczka okrągłolistna, grzybienie białe, bagno zwyczajne, konwalia majowa i kruszyna. Gniazdują tu łabędzie nieme, kaczki i inne ptaki wodne.

W gminie funkcjonuje wiele obiektów turystycznych. Od kilku lat notuje się wzrost liczby turystów, w tym także turystów zagranicznych korzystających z oferty noclegowej. Oprócz wielu pensjonatów, domków do wynajęcia oraz ośrodków wczasowych, miejscowości położone w Dolinie Liwca oferują mnóstwo okazji do miłego spędzenia wolnego czasu na łonie natury. Turyści znajdą tu wspaniałe warunki do wypoczynku, wędrówek pieszych i rowerowych, kąpieli i plażowania, zbierania grzybów, wędkowania, a nawet spływów kajakowych. Wieś Urle leży wśród sosnowych lasów, które tworzą swoisty mikroklimat.

Nie sposób pominąć corocznie organizowanych plenerów rzeźbiarsko-malarskich oraz plenerów twórczości ludowej, na które przybywają malarze, rzeźbiarze, muzycy i inni artyści znani w szerokim świecie.

Liczne pomniki przyrody rozrzucone są po całej gminie. Czyste wody rzek spowodowały, że licznie osiedliły się tu bobry, wydry, raki oraz rzadkie gatunki ptaków. Rzeki obfitują w ryby, dzięki czemu można tu przyjemnie spędzić urlopowy czas z wędką. Korzystny mikroklimat tego regionu spowodował, iż planowano tu lokalizację ośrodków sanatoryjnych. Uznaną renomą cieszą się np. Urle znane od początków XX w.

Sztuka ludowa

Rolnicza gmina Jadów wnosi do kultury powiatu wołomińskiego przede wszystkim propagowanie artystycznych ludowych i rodzimych wartości. Gminny Ośrodek Kultury każdego roku gromadzi artystów ludowych z powiatu i okolic na Powiatowym Przeglądzie Twórczości Ludowej i Rodzimej. Przegląd na stałe wpisał się już w jesienny kalendarz Jadowa. Przyjeżdżają tu rzeźbiarze i garncarze, malarze i muzycy, artyści znani w szerokim świecie i ci mniej jeszcze znani.

Kościół w Jadowie

Oryginalną formę posiada kościół parafialny pw. Znalezienia Krzyża św. w Jadowie, będący zdecydowaną i jedyną dominantą architektoniczną miejscowości. Jest to trzeci z kolei kościół w Jadowie. Pierwszy kościół w Jadowie wybudował w 1474 r. książę mazowiecki, Bolesław IV, natomiast jego konsekracji dokonał brat księcia, Kazimierz, biskup płocki w 1478 r. Parafia jadowska została erygowana znacznie później, bo dopiero w 1481 r.

W czasie najazdów szwedzkich pierwszy kościół został spalony wraz z miastem. W miejsce spalonego kościoła wybudowany został drewniany kościół przez ówczesnego proboszcza ks. Marcina Koźlińskiego. W 1882 roku, staraniem księdza Piotra Brzozowskiego zaczęto budować w Jadowie nowy kościół. Dziedzic hr. Zdzisław Zamoyski ofiarował na ten cel część funduszy. Świątynia zaprojektowana została przez znakomitego arch. Józefa Piusa Dziekońskiego, który na terenie województwa siedleckiego zaprojektował kilkanaście kościołów. Poszczególne elementy i detale architektoniczne kościoła jadowskiego reprezentują styl neoromański. Jednakże ogólny ton budowy, poprzez swój wertykalizm i duże powierzchnie otworów, znamionuje neogotyk.

Zespół dworski w Jadowie

Największym zespołem w tej grupie obiektów jest rezydencja dworska w Jadowie. Jak wyglądało pierwotne założenie, brak jest informacji. Obecny zespół zachowuje wygląd z czasu gruntownej przebudowy po 1860 roku przez rodzinę Kotarbińskich, ówczesnych właścicieli majątku. Kotarbińscy władali majątkiem do 1945 roku, kiedy to majątek przejęto na Skarb Państwa i zamieniono na gospodarstwo rybackie. Po 1956 roku niemalże w całości wycięto park otaczający zabudowania dworskie. Zespół dworski położony jest na południowym skraju miejscowości z dojazdem od ulicy Jana Pawła II. Otoczony polami uprawnymi od zachodu, od południa zespołem stawów rybnych, od wschodu zaś łąkami nad rzeką Osownicą. Zajmuje teren zbliżony do prostokąta, podzielony na mniejsze funkcjonalnie zróżnicowane obszary. W części środkowej, głównej opartej o główny dojazd do zespołu zlokalizowano dwór, nieco bardziej na zachód oficynę z dojazdem od strony wschodniej, od dworu. Całość od północy zamykają spichlerz i obora stojące obok siebie prawie w jednej linii. Spichlerz zwrócony frontem na północ ku dworowi, obora na wschód ku spichlerzowi. Z parku pozostała nieliczna zieleń, zachowało się m.in. kilka kasztanowców. Z dawnej kompozycji parkowej zachowały się ponadto dwa stawy oraz częściowo układ drożny.

Dwór zwrócony jest frontem, przed którym znajduje się owalny gazon, na południe. Wzniesiony z cegły, obustronnie tynkowany. Podłogi i stropy drewniane. Więźba dachowa drewniana krokwiowo-stolcowa. Dach kryty blachą ocynkowaną. Wzniesiony na planie wydłużonego prostokąta, z ryzalitem – wystawką od frontu. Od strony wschodniej i zachodniej niskie dobudówki – wiatrołapy. W trakcie frontowym, na osi obszerny hol. W trakcie tylnym pięć pokoi oraz klatka schodowa. Poddasze z nieregularnym, dwutraktowym układem pomieszczeń. Bryła niepodpiwniczona, parterowa, z użytkowym poddaszem, nakryta dachem naczółkowym z lukarnami. Dwukondygnacyjna wystawka od frontu nakryta dachem dwuspadowym o kalenicy prostopadłej do głównego. Przybudówki nakryte dachami pulpitowymi. Elewacje otynkowane z cokołem w przyziemiu, rozczłonkowane prostokątnymi otworami okiennymi i drzwiowymi. Okna skrzynkowe, dwuskrzydłowe sześciopolowe z okiennicami. Drzwi wejściowe dwuskrzydłowe, dekoracyjnie opracowane. W elewacjach szczytowych dobudówki, przy szczycie wschodnim wysoki komin kotłowni. Oficyna zwrócona frontem na południe, wąskofrontowa. Murowana z cegły, obustronnie tynkowana. Podłogi drewniane, deskowe, na legarach. Stropy drewniane, belkowe, nagie. Częściowo nad piwnicami sklepienie kolebkowe. Więźba dachowa drewniana, krokwiowo-jętkowa. Dach kryty eternitem falistym. Wzniesiona na planie prostokąta z prostokątną dobudówką od frontu. Dwutraktowa. W jednym trakcie; kuchnia, sień, kuchnia, pokój. W drugim trakcie trzy pokoje. Bryła częściowo podpiwniczona, na wysokiej podmurówce, parterowa, nakryta dachem dwuspadowym. Dobudówka prostopadłościenna, nakryta dachem pulpitowym. Elewacja na wysokim cokole, otynkowane, rozczłonkowane prostokątnymi otworami okiennymi i drzwiowymi. Okna dwuskrzydłowe sześciopolowe, część z dwuskrzydłowymi okiennicami. Drzwi płycinowe, jednoskrzydłowe. Drzwi do piwnicy w elewacji wschodniej, jednoskrzydłowe deskowe. Spichlerz zwrócony frontem na północ w stronę dworu. Murowany z cegły, obustronnie tynkowany. Posadzki cementowe. Podłogi deskowe na legarach lub belkach stropowych, białe. Stropy drewniane, belkowe, nagie, podparte wzdłużnymi podciągami na słupach z mieczami. Więźba dachowa drewniana, konstrukcji krokwiowo-stolcowej z odciągami. Dach kryty eternitem falistym. Wzniesiony na planie prostokąta. Bryła dwukondygnacyjna, prostopadłościenna. Elewacje otynkowane, rozczłonkowane prostokątnymi otworami okiennymi i drzwiowymi. Okna małe w układzie poziomym. Drzwi dwuskrzydłowe, okiepkowane w romby. Przed drzwiami betonowy taras ze schodami. Nakryty dachem dwuspadowym. Obora zwrócona frontem na wschód ku spichlerzowi. Murowana z cegły wypalanej, od wewnątrz tynkowana. Posadzki cementowe. Stropy drewniane, belkowe, nagie, podparte dwoma wzdłużnymi podciągami na słupach, z którymi połączone są mieczami. Więźba dachowa drewniana, krokwiowo-stolcowa. Dach kryty eternitem falistym. Wybudowana na planie prostokąta, wąskofrontowa. Bryła parterowa prostopadłościenna, nakryta dwuspadowym dachem. Szczyty wyniesione ponad połacie dachowe. Elewacje surowe, naroża ujęte lizenami, zwieńczone gzymsem konsolkowym obiegającym oborę dokoła. Otwory drzwiowe i okienne prostokątne zakończone łukiem odcinkowym. Okna trójdzielne. Drzwi – wierzeje, dwuskrzydłowe.

Parkowa pozostałość po dworze w Borkach

Założenie dworskie z początku XIX wieku, z którego zachował się tylko park, znajduje się w Borkach. Usytuowane jest w środkowej części wsi, po wschodniej stronie drogi biegnącej przez wieś i łączącej Borki z Jadowem. Dawne budynki zostały rozebrane i przebudowane, częściowo z odzyskanego po nich materiału, wzniesiono współczesne budynki, usytuowane w południowo-środkowej części założenia. Park położony jest na terenie dosyć płaskim, lekko opadającym w stronę wschodnią, ku strumieniowi płynącemu z południa na północ. Posiada kształt zbliżony do prostokąta. Od strony zachodniej ogranicza go droga przez wieś; od strony północnej sąsiednie siedlisko i łąka; od strony wschodniej strumień, za którym znajdują się łąki; od strony południowej jest pole orne oraz sad. Dawna kompozycja parkowa uległa częściowemu zatarciu. Do nielicznie zachowanych elementów dawnej kompozycji zalicza się dwa stawy w części wschodniej oraz lipową aleję wjazdową w części zachodniej, w pobliżu której ustawiono monumentalny krzyż z czerwonego granitu, usytuowany zapewne na osi dawnego dworu. Drzewostan w parku jest urozmaicony ze zdecydowaną przewagą drzew liściastych, wśród których dominują: lipy, jesiony, klony, olsze czarne, grochodrzew. Iglaki reprezentowane są przez dziewięć okazałych świerków. Wśród krzewów ozdobnych przeważa bez i śnieguliczka.

Pozostałości zespołu dworskiego w Zawiszynie

Interesujący zespół dworski z zachowanym założeniem obronnym oraz ośmiorakiem, znajduje się w Zawiszynie. Położony jest w północnej części miejscowości, na terenie płaskim. Od zachodu graniczy z siedliskami, od północy z łąkami, od wschodu z siedliskami i łąkami, od południa z drogą prowadzącą do Starowoli, za którą znajdują się siedliska i łąki. Przypuszcza się, że założenie obronne pochodzi z przełomu XV i XVI wieku, co może być potwierdzone archeologicznymi badaniami wykopaliskowymi. W skład założenia obronnego wchodzi wzniesienie, na którym stał niegdyś dwór oraz fosa otaczająca to wzniesienie posiadająca kształt owalny. Obecnie wzniesienie – wyspę porastają krzewy bzu a także zachowała się murowana kapliczka pochodząca z XIX wieku. Na zachód i północ od wymienionego założenia rozciągał się park, w którego północnej części zachował się staw. W parku tym usytuowana była również rządcówka, rozebrana w niedawnym czasie.

Jedynym zachowanym do dnia dzisiejszego budynkiem z zespołu dworskiego jest ośmiorak usytuowany w południowej części założenia. Położony jest na osi drogi prowadzącej przez wieś, skierowany osią wzdłużną na wschód-zachód. Wybudowany pod koniec XIX wieku z cegły, nietynkowany, na planie wydłużonego prostokąta, dwutraktowy. Bryła prostopadłościenna, nakryta dachem dwuspadowym o połaciach z dachówki palonej. Ściany szczytowe wzmacniane lizenami. Otwory drzwiowe i okienne prostokątne, stolarka nowa.

Zespół gorzelni w Szewnicy

Jedynym zespołem o funkcji przemysłowej w Gminie Jadów jest zespół gorzelni w Szewnicy, który mieści się przy trasie Jadów – Mokra Wieś, przy drodze prowadzącej do Szewnicy. Położony na nieznacznym wyniesieniu terenu, w otoczeniu łąk od południa; drogi do Szewnicy, za którą jest zabudowa siedliskowa od zachodu. Od północy i wschodu otoczony jest polami uprawnymi i częściowo siedliskami. Zespół budynków produkcyjnych i magazynowych gorzelni został generalnie przebudowany, oryginalną bryłę zachował jedynie czworak, pochodzący jak cały zespół z 2 pół.XIX wieku. Czworak został usytuowany tuż przy drodze do Szewnicy, zwrócony do niej frontem. Wzniesiony z cegły palonej, nieotynkowany na rzucie prostokąta o dwutraktowym układzie wnętrz. Bryła prostopadłościenna nakryta dachem dwuspadowym o połaciach z dachówki palonej. Otwory drzwiowe i okienne prostokątne zakończone łukiem odcinkowym. Drzwi jednoskrzydłowe deskowe z nadświetlem. Okna dwuskrzydłowe sześciopolowe, niektóre nowe.

Obelisk poświęcony pamięci poległych chłopów

W centrum Jadowa znajduje się obelisk poświęcony pamięci chłopów poległych w czasie starcia 11 listopada 1932 roku z policją. Zginęły wówczas cztery osoby, natomiast 12 zostało rannych. Nazwiska poległych znajdują się na pamiątkowej tablicy. Wydarzenia, które upamiętnia postawiony pomnik były inspiracją do demonstracji chłopów w całym kraju.

Baza gastronomiczna i noclegowa

Ośrodek Wypoczynkowy Exploris w Urlach

ul. Nielubowicza 5, 05-281 Urle Borzymy, tel. 25 675 49 95, www.exploris.pl

Zacisznie położone wśród lasu kanadyjskie domki w Urlach to doskonałe miejsce wakacyjnego i weekendowego wypoczynku dla rodzin z dziećmi oraz grup zorganizowanych. Bliskość rzeki i piaszczystych plaż oraz doskonale przygotowane zaplecze rekreacyjne spowoduje, że nikt z Gości obiektu nie będzie miał nawet chwili na nudę. Wspaniała leśna okolica będzie dla Państwa doskonałym miejscem zabawy w nordic walking. Oferujemy możliwość zorganizowania spływów kajakowych na rzece Liwiec. Oferujemy dogodne miejsce na grillowanie pod Warszawą.

Ciok Farm Jadów

Wyglądały, 05-280 Jadów, tel. 603 996 412, ciokfarmjadow.pl

Ciok Farm Jadów to ośrodek specjalizujący się w ujeżdżaniu koni w stylu Western. Głównym celem jest doskonalenie umiejętności w sportowej dyscyplinie Reining. Ciok Farm zapewnia profesjonalną krytą i odkrytą ujeżdżalnię, obsługę stajenną, kowala i weterynarza, odpowiednie wyżywienie, myjkę oraz solarium. Dostęp online do kamer monitorujących boksy oraz oddzielny padok dla każdego konia. Ceny już od 500 zł miesięcznie.

Ośrodek Wypoczynkowo-Rekreacyjny „Nadliwie"

ul. Bitwy Warszawskiej 114, 05-281 Strachów

Położony jest na skraju Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego nad brzegiem malowniczej rzeki Liwiec. Teren o powierzchni ponad 3 ha ma charakter parkowo-leśny, porośnięty starodrzewem. Dodatkowym atutem jest bliskość Warszawy (50 km, trasą S8 – ok. 45 min.).

Do dyspozycji Państwa oddajemy:

- 60 miejsc noclegowych,
- duży parking,
- salę bankietowo-konferencyjną do 150 osób,
- wiatę grillową zlokalizowaną nad rzeką,
- miejsce na ogniska,
- kajaki,
- plac zabaw dla dzieci,
- plażę,
- boiska do piłki nożnej oraz siatkówki plażowej
- mapy, przewodniki i informatory.

Dąb w Kątach Wielgich wiek około 400 lat, średnica 690 cm

Agroturystyczny Ośrodek Wypoczynkowy

Urle, ul. Krzywa 38, tel. 25 675 46 01

Stacja paliw BP

Warmiaki 18, tel. 25 675-49-90:
stacja paliw, pokoje do wynajęcia, restauracja, sklep

Bar „Pod Lipą"

Borzymy, ul. Kuracyjna 1

Restauracja „Zacisze"

Urle, ul. Poniatowskiego 3b

Cukiernia „Pychotka"

Agnieszka Piekut
Wujówka 47a

„Mini Bar"

Borzymy ul. 11 Listopada 1

Lodziarnia

Jadów, ul. Poniatowskiego 14

Instytucje

Urząd Gminy Jadów

05-280 Jadów, ul. Jana Pawła II 17,
tel. 25 675 40 44 lub 25 675 40 46; / faks 25 675 43 84; www.jadow.az.pl

Bankomat:

BS Łochów/o Jadów ul. Jana Pawła II 21

Filia Banku Spółdzielczego Jadów

tel. 25 675 40 04

Poczta:

Jadów ul. Jana Pawła II 23, tel. 25 675 40 49

Ośrodki zdrowia:

1. Praktyka Lekarza Rodzinnego: Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Elżbieta Mikulska Jadów, ul. Jana Pawła II 11; tel. 25 675-40-55
2. Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej: Poradnia Medycyny Rodzinnej M.M.M. Domańscy Jadów, ul. Kościuszki
3. Domańscy M.M. Poradnia Medycyny Rodzinnej NÓŻ Urle, ul. Wyszyńskiego 3; tel. (25) 675-42-23

Apteki:

1. Apteka w Jadowie, pl. Dreszera 16A; tel. 25 675 40 10
2. Punkt apteczny Arnika w Urlach, ul. Poniatowskiego 2; tel. 25 675 43 45

Weterynaria:

tel. 25 675 40 30

Wykaz ważniejszych telefonów w Gminie Jadów:

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej – tel. 25 675 41 09
Komisariat Policji w Jadowie – tel. 25 675 40 07 lub 997
Ochotnicza Straż Pożarna w Jadowie – tel. 25 675 40 06

Szkoły i przedszkola:

Szkoła Podstawowa w Jadowie – tel. 25 675 40 02
Zespół Szkolno-Przedszkolny w Urlach – tel. 25 675 49 15
Szkoła Podstawowa w Szewnicy – tel. 25 675 76 14
Szkoła Podstawowa w Myszadłach – tel. 25 675 73 51
Szkoła Podstawowa w Nowinkach – tel. 25 675 75 78
Przedszkole Samorządowe w Jadowie – tel. 25 675 40 17
Gimnazjum w Jadowie – tel. 25 675 41 16
Liceum w Urlach – tel. 25 675 12 05

Biblioteki:

Jadów – tel. 25 675 40 47
Filia Urle – tel. 25 675 49 38

Starostwo Powiatowe w Wołominie
Wydział Obsługi Zarządu
ul. Prazdzyńskiego 3 05-200 Wołomin
tel. (22) 787 43 01, 03, 04
http://www.powiat-wolominski.pl
e-mail: ze@powiat-wolominski.pl

„Powiat Wołomiński – wyprawa z naturą i kulturą".
Projekt współfinansowany z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach priorytetu VI Działanie 6.2 „Turystyka" Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego 2007-2013.

REGIONALNY PROGRAM OPERACYJNY WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO
Mazowsze. serce Polski
UNIA EUROPEJSKA EUROPEJSKI FUNDUSZ